

1665

1. Bornius, Jacobus : Disputatio II ad universum jus
juriscuriam commune et Saxonicum
2. Bornius, Jacobus : De gerada.
3. Eckelt, Amatus : De furto eorum rerum, quae
maris levandae causa ejiciuntur.
4. Eckelt, Amatus : De injusvocatione seu
civitate
5. Kuehlerius, Georgius Gustav : De lege regia.
6. Kuehlerius, Georgius Gustav : De delictis immo-
minatis
7. Loescher, Caspar : De probatione rerum dubiarum
per ignem facta.
8. Norius, Johann Inesius : De Senatusconsulto Macedo-
niano.
9. Norius, Joh. Inesius : De pecunia fabrosimae colle-
landa

1665

10. Noricus, Johann Smetus? Privilegium competitiva
11. Noricus, Johannes Smetus: De reductione ad arti-
cium boni viri
12. Romanus, Franciscus: De praesertibus in specie
13. Schwendendorfferus, Bartholomaeus Leonhardus: De condi-
tionibus. 2 Exempl.
15. Schwendendorfferus, Bartholomaeus Leonhardus: De
emphyteusi
16. Schwendendorfferus, Georgius Tobias: De cura
17. Simon, Joh. Georg: De delictis immunis
18. Thomarius, Jacobus: De patria potestate
19. Thomarius, Jacobus: De stylis ethniconum circa jurant
adverbia fugiendo

Handwritten notes in the left margin, including fragments like "tia", "ii", "n", and "ad".

UNIVERSUM JUS
JUDICARII COMMUN
ACT, PRO... CONTINENS

PERMISSE...
D. JACOBO BORNIO,
SOLENNITER DEFENDET

1665

- 16. *Thomae, Thoma: De privilegio competendi*
- 17. *Thomae, Thoma: De reductione ad art.*
- 18. *Thomae, Thoma: De praesentibus & operibus*
- 19. *Thomae, Thoma: De rebus*
- 20. *Thomae, Thoma: De rebus*
- 21. *Thomae, Thoma: De rebus*
- 22. *Thomae, Thoma: De rebus*
- 23. *Thomae, Thoma: De rebus*
- 24. *Thomae, Thoma: De rebus*
- 25. *Thomae, Thoma: De rebus*
- 26. *Thomae, Thoma: De rebus*
- 27. *Thomae, Thoma: De rebus*
- 28. *Thomae, Thoma: De rebus*
- 29. *Thomae, Thoma: De rebus*
- 30. *Thomae, Thoma: De rebus*

G. 14 num. 17 a

Q. D. B. V.

DISPUTATIO JURIDICA

1665, 13

De

CONDITIONIBUS

Quam

Indultu Amplissimi Jcto-
rum ordinis

P. 34

P R Æ S I D E

V I R O

*Nobilissimo, Consultissimo atq; Ex-
cellentissimo,*

DNO. BARTHOLOMÆO LE-
ONHARDO SCHWENDENDÖRFFERO,

J. U. D. & Inst. Prof. Publ. celeberrimo Patrono ac
Præceptore suo inprimis Venerando.

Publicæ censuræ exponit

M. GOTTFREDUS GUILIELMUS LEIBNU-
ZIUS, Lipsiensis,

AUTOR.

D. XIV. Julii Anno M. DC. LXV.

L I P S I Æ,

Typis JOHANNIS WITTIGAU.

VIRIS

*Magnifico, Nobilissimis, Consultissimis,
Amplissimis, Excellentissimis,*

DN. GEORGIO TOBIÆ
SCHWENDENDÖRFFERO.

Facultatis Juridicæ Lipsiensis Ordinario, Decretalium Pro-
fessori Publico, Supremæ Curie Provincialis Electoralis ac Du-
calis Directori Gravissimo, Canonico Martisburgensi maximo
Reve endo, Collegii Majoris Principum Collegiato,
Academïæ Decemviro, & Bavaricæ Nationis
Seniori, Jcto incomparabili,

&

DN. JOHANNI FRITSCHIO

Hæreditario in NeuScherbitz/

J. U. D. famigeratissimo, ejusdem supremæ Curie Pro-
vincialis Lipsiensis Advocato Ordinario Gravif-
simo, Susceptori suo de se optimè merito,

*Patronis, Fautoribus ac Patronis suis maxi-
mis, maximèq, colendis & diligendis.*

Dat, Dicit, Addicit.

A U T O R

Prooemium.

Vam libenter à præfatione abstinere in reliquis breuitas mea fidè faciet, constantius quàm multa de suo afferentè decebat, servata. Nunc cogit me aliquid dicere metus iudiciorum, quæ vel ex affectu vel festinatione inspicientium mihi imminere, sentio. Alii enim verborum parsimoniam vicio vertent, alii allegationis, Dd. quibus vulgò paginæ turgēt; alii curiositatem, ut ipsi vocant, ut ego interpretor, variarum facti specierum copiam. & his quidem hoc ipso responsum esto, ac primi reprehensores illud sibi persuadeant, facilius fuisse, dilatatis verbis tractatum, quàm compressis disputationem dare. Sed ii, quibus principem sine satellitibus, id est rem sine autoritatibus intueri, fastidiosum est, cogitent, quàm frequens hoc argumentum sit, quàm nulli juris vel compendio Conditiones sileantur. Ita aut omnes citandi erunt, quod infinitum est; aut alii præ aliis, quod invidiosum, aut nullus, nisi cum aliquid, rarissima gloria, veteribus intactum habet, quod expeditum. Neque verò vereor confiteri, quàm vulgare argumentum elegerim, plerumque enim quod communissimum, idem utilissimum est, illorum verò gloriæ non invideo, quidum, nescio quas inauditas materias jactant, habent in solo titulo raritatem, cætera inania sunt aut pervulgata. Mihi verò potius ad commendandum laborem meum videtur facere, quod Cuius viri in eo argumento illustrando studium posuerunt. Extat, ut ab incomparabili viro, quem honoris causa nomino, Johanne Strauchio, didici, tractatus de Conditionibus Philiberti Brusselii Caroli V. & Philippi II. Hispaniarum Regis Consiliarii, editus Lovanii anno 1560. Prodiit Leander Galganettus de Cond. Demonstr. Modo, Causa & Pœna Venetiis fol. 1609. & quidam Paulus Duran de Conditionibus & Modis impossibilibus & prohibitis contractibus & Testamentis adscriptis, ed. Venet. fol. 1616. Jenæ

A

quo:

quoque de Conditionibus Dissertationem habuit Osvaldus Hil-
liger. Versantur præterea in manibus tr. de Conditionibus Loch-
manni, de Cond. Sponsalium Dn. Bechstad. & novissimè Clmo-
rum Virorum, utriusque Lipsiensis Dni D. Ziegleri in Salana &
Dni D. Mülleri in Varnensi Academia habitæ dissertationes. Ta-
les antecessores superare velle insanum esset, stultum vel æmula-
rī. Licebit tamen opinor diversam viam ineunti, alia parte
quoque aditum hujus rupis tentare. Atque ita ad Methodum
meam venio, quam à reprehensione vindicare peculiaris operæ
esset. Hic illud saltem præterire non possum, tanto ingenio tan-
tâque profunditate in reddendo jure versatos esse JCtos veteres,
ut in certissimas ac penè mathematicas demonstrationes eorum
responsa redigendi laboris potius sit in digerendo, quàm in sup-
plendo ingenii. Quam rem præter summum Virum Herman-
num Conringium præfatione ad Hopperum de vera Jurispruden-
tia olim Matthæus Gribaldus, & Ant. Faber in Papinianæ Juris-
prudentiæ, nuperrimè Clmus Feldenus in Elementis Jurispru-
dentiæ delineârunt ac tentaverunt. Verùm ita excusationis satis
abundeque est. Nam quī tantorum Virorum nihil tribuunt ra-
tionibus, multò minus verbis meis permovebuntur.

CUM DEO,
Definitiones.

1. **P**ropositio a *Conditionalis* est, quæ hoc continet: Si illa Proposi-
tio vera est, hæc vera est. 2. Illa *b* *Conditio* c dicitur, 3. hæc
Conditio dicitur. 4. *Terminus* est earum alterutra. 5. *d* *Conditionalitas*
est Connexio Termini ad Terminum. 6. *Connexio* est necessitas u-
nius ad alterum, *f* *Connexa* sunt, quæ ad se invicem requiruntur.
7. *Illatio* est necessitas illati ad inferens, seu ut dato inferente de-
tur illatum. 8. *g* *Suspensio* est necessitas suspendentis ad suspen-
sum

a de conditionibus agitur tot. tit. D. de Cond. Inst. (C.J.) de Cond. & Dem. (C.D.)
de Statu Libero: (St. L.) C. de Inst. & Subst. de Cond. insert. Extra de Cond. Appos. *b*
derivo à condendo, id est simul dando, adjiciendo. Uti redditio à reddendo. Seneca
ad Helv. Cons. n. 5. bona conditione conditi sumus. Pand. Florent. habent: Conditio. *c*
definitur Modus à Cujac. Par c. J. Causa, Vult. J. R. 1, 7. Privatio Puritatis post Ant. Fab.
Franzk, L. Gall. 11, 4, 11. Qualitas Ludw. 5, 9. Jt. de H. J. Adjectio Duareno C. J. c. 1. bene
arg. th. 16. & d. 77. 80. *d* hæc potius est qualitas, quàm ipsa Co. *e* & th. 198. *f*
v. th. 96, 97. *g* suspendi dicitur Co, & not. d. 37. Crum, vel dispositio l. 13. c. 1. l. 44. man-
test. 1, 8. l. 37. seqq. de R. c. 1. 79, pr. c. D. pendere l. 60, § 1. Cond. ind. v. th. 9.

lum, seu ut dato suspensio detur suspendens, sine suspendente non
 detur suspensum. 9. *Convertibiles* sunt Termini, qui se mutuò in-
 terunt & suspendunt. 10. *Conditio* h *Extrinsicca* est, cujus Condi-
 tionalitas ex re ipsa k est. Ejus Species sunt: *Conditio* l *neccessaria*
Conditionato, quæ per rei naturam id suspendit; m & *Conditio*, cui
Conditionatum necessarium est, quæ infert. 11. *Dispositio* est propo-
 sitio, cujus veritas à voluntate pendet ejus, qui est Arbitr Dispositi-
 ti, qui si Dispositum aliquo dato verum esse vult, nec aliter de-
 clarat suam voluntatem, Dispositio est Conditionalis. 12. *Arbi-*
ter est Persona, qua efficaciter volente res est, & aliàs non est. 13.
Persona (Res) Conditionalis (conditionata) est, cujus in conditione
 mentio est (vel Conditionato:) 14. n *Deductum in Conditionem* (con-
 ditionatum) est, cujus cætera sunt circumstantiæ. 15. o *Circumstan-*
tia deductum ingreditur, qua demta illud vagum est, & quodnam sit,
 intelligi non potest, estque vel subjectum vel objectum.

16. *Ratione Deducti in Conditionem* (conditionatum) con-
 ditio (conditionatum) est p vel Affirmativa, vel q Negativa, hæc
 merè *negativa*, quæ ante existentiam contrariæ aliter quàm interitu
 subjecti non existit. 17. item r *indefinita*, quæ in primis loco & tēpo-
 re, aut aliis etiam circumstantiis s *definita* nō est. 18. *Abstracta* est,
 quæ vera est, etsi res in mūdo omninò nullæ essent, v.g si causa cau-
 sæ est causa causati; si *Diagonalis* est lateri incommensurabilis.
 19. *Actualis*, quæ t contra, uti: Si datur Materia prima, 20. & hæc
 præsens, præterita vel futura est. 21. *Status* item vel *Motus*. 22.
 præterea vel *Continuata*, in quam deductum sæpiùs existere debet,
 ut ipsa existat 23. quæ *Continua* est, cum per datum tempus sem-
 per u existit: 24. *Discreta*, cum per intervalla. Utraque vel per-

A 2

petua

b Dd. inverse hanc vocant intrinsecam scil. rei, eam quæ ex dispositione est, extrinsecã.
Negulant. pign. V. 3, 2, 11. i l. 6. §. 1. qu. d. l. c. k l. 73. pr. V. O. juris l. 21. c. D. si inest l. 1. pr. c.
D. l. illa puram. th. 329. m hæc nullam th. 143. facit disp. omne enim per se necessariū
est in disp. pro non adjecto. n v. g. dare, facere l. 60. pr. c. D. o v. g. Titio, Sejo, de-
cem. §. d. 31. de falsa Cond & d. 17. p l. 22 c D. §. 4. J. de v. o. l. 7. §. o. q §. th. 24. §. 277.
314. 364. r l. 91. c. D. s deductum non ingredientibus. t Causa in præteritum
est, poena in futurum. l. 12. c. d. l. 2. de his que pæn, Demonstratio præteriti esse solet, Co
futuri l. 34. §. 1. c. D. l. 6. §. 1. de L. 1. sed ut demonstratio in futurum esse potest l. 34. de aur.
§ arg. leg. §. th. 192. not. ita Co in præteritum th. 194. l. 16. de inj. test. l. 122. §. 4. §. o. l. 51. §. 1.
de man. test. arg. Pauli in l. 28. de Judic. Nam etiam propositiones de futuro certò veræ
sunt aut falsæ, §. th. 241. obft. §. 6. J. de v. o. l. 3. §. 13. de bon. quæ lib. l. 37. l. 39. de R. C. l. 10.
§. 1 c. J. l. 34. §. 1. l. 37. c. D. l. 69. H. J. l. 100. l. 120. V. O. R. Jcti negant Cnem in præteritum
conferri posse, quia illa proximè accedit puræ, nam jus ex ea transmittitur, (quia ipsa
non differt l. 100. V. O.) & retrotrahitur, th. 357. add. d. l. 16. u etsi non exactè l. 4. §. 5. de
St. L.

petuavel temporalis) 25. vel momentanea, ubi semel sufficit. 26. *Simplex* est cum est *Categorica* propositio. 27. *Conditionalis* x. 28. *Disjunctiva* (*Conjunctiva*) cum talis propositio est, partes autem (*Conjunctae* vel) *Disjunctae* dicuntur. 29. y *Conjunctiva* (*Disjunctiva* z) cum ordine est, cum una a *Conjunctarum* (*Disjunctarum*) ante vel post alteram existere vel deficere non debet. 30. *Conditio necessaria* dicitur vel *Conditionati*, d. 10. aut *dispositionis* th. 49. *ratione*, vel *in se* & sic iterum a *parterei*, sic omnis conditio ab initio est *necessaria* vel *impossibilis*; aut a *parte nostri*, ita b *necessaria* est, quam veram esse certum est, 31. *Impossibilis* c quam falsam, d & vel omnino, vel dato tempore, ea est *impossibilis e impraesentiarum*. 32. *Certum* est, quod scimus necessario tale esse, quale apparet. 33. *Certa Conditio* est, cujus eventus est (idque in *Actualibus*) certus. 34. *Eventus* est, cum 35. *Existit*, id est illo tempore, quo existere dicitur, praesens est. vel 36. *Deficit* f seu illo tempore quo solo praesens esse potest, praesens non est. 37. *Pendet* g. ante *Eventum*. 38. *Incertissima* est, cujus contraria aequè certa est. 39. *Ignoranda* h cujus veritas aut falsitas sciri non potest. 40. *Temporaria* i est, in qua mentio est temporis aut diei. 41. *Dies* k hoc loco est, quando, seu momentum temporis. 42. *Tempus* est quamdiu, seu spatii durativi tractus. 43. *Tempus certum* vel *incertum* est a diebus, quibus includitur. 44. *Dies* tanquam terminus temporis, est vel a quo, seu ex quo, vel ad quem, illic dicitur *Ex Die*, hoc *Ad Diem*. 45. *Dies certus* aut *incertus*, est l *an* vel *quando*, vel *an* & *quando*. 46. *Conditio* *Conditioni* aut tantum *Opposita* est, id est incompatibilis; 47. aut etiam m *Contraria*, ut inter eas tertia non detur. 49. *Conditio* quae conditionato eadem est ratione alicujus termini communis dicitur *Communicata*, ejus species est. 50. *Demonstrati-*

ua n

x v. g. *si nabis venerit, Titius haeres esto, Ea institutio si valida erit, Sejus haeres esto.* Ibi ipsa Co est Clis. y v. g. substitutio continuata seu duplex (l. 1. §. 1. de v. & p. s.) uti l. 3. §. 5. de lib. & posth. l. 31 §. 1. de v. & p. s. z v. g. *Titius haeres esto, si non erit, Sejus haeres esto.* v. demonstr. th. 337. a conjunctam vocat *Comitivam*. Corset. verb. geminat. n. 8. b v. th. 332. c th. 144. d ejus species est *falsa* strictè dicta l. 72. §. 7. c. D. cum aliqua circumstantia non est in rerum natura v. l. 104. §. 1. de l. l. l. 6. §. 1. l. 45. c. D. l. 41. §. 16. fideic. lib. l. 26. §. 1. St. L. e revera est *possibilis* l. 58. 59. 104. c. D. adde tamen th. 365. f v. l. 31. c. D. g l. 16. Cond. ind. l. 36. R. c. l. 34. pr. de usufr. l. 38. §. 24. c. D. l. 8. qu. d. l. c. l. 14. quib. ex c. in poss. etiam suspenditur. l. 72. §. 4. c. D. l. 34. famil. hercisc. add. d. 8. h l. 38. R. c. i l. 6. H. J. l. 6. c. l. 1. in d. add. v. th. 84. seqq. k hoc sensu, coeptus habetur pro impleto. l. Dn. Hahn. ad VVes. c. D n. 3. m l. 86. pr. H. J l. 8. de stip. prator. l. 121. de R. J. quam Scholastici contradictoriam vocant. Sumitur tamen, horum more l. 13. §. 3. de reb. d.

26. *u. n* cum idem Terminus est, isque vel subjectum, vel objectum
28. (seu res vel persona) utrobique, ac ipse quidem incertus, Condi-
tio verò demonstratio est. v.g. si quis filiam Titii ducet, ei 100. do
lego. 51. *Res vel Persona incerta* est, quæ est individuum vagum. 52.
Demonstratio est proprium loco subjecti positum. 53. *Conditio*
Identica, o quæ prorsus eadem est cum Conditionato. 54. *p Circula-*
ris Dispositio, cujus termini sunt sibi mutuò *Conditio & Conditio-*
natum. 55. Si *Conditio* Conditionato opposita est, dicitur
Propositio q Perplexa, enjus *Conditio & Conditionatum* non
possunt simul existere vel non existere.

56. *Conditionalitas* vel est veritatis, & *diem habet*, id est, nihil aliud
dicit, quàm juxta d. 1. Si *Conditio* vera est, verum est *Conditio-*
natum; vel est *Existentiæ*, cum tempus *existentiæ* *Conditionati*
adjectum est, definitum *existentiæ* *Conditionis*; seu hoc dicit:
Si *Conditio* existet, tum etiam existet *Conditionatum*, ea dicitur
diem habere. r 57. *Propositio continet diem*, cum *Conditionalitas*, seu ve-
ritas ejus *diem habet*. 58. *Dies inest ipsi*. 59. *Adest Conditioni*, cum
diem ipsa continet. 60. *Inest Conditioni*, cum *dies ejus ad est Condi-*
tionato. 61. Id est: ejus *existentiæ* differt. *Propositio* (62.) est *Con-*
ditionalis (*Pura*) s *figura*, id est sola *dispositione verborum*, vel *ex-*
pressè & figura t & sensu, vel *tacitè u solo sensu*. 63. *Conditionatum*

A 3

Me-

n demonstrata, l. 41. §. 3. v. p. 5. v. th. 193. o v. g. si heres eris, heres esto. Ita
Germani: warte biß du gehest / id est: gehe erst / wenn du schon gehest. Si *Socius bono-*
rum meorum manseris l. 4. si *seruum hereditarium manumiseris*, l. 20. §. 1. c. 7. (quæ te hæ-
redem esse supponunt) *heres esto*. *Datum si petieris*, petere autem antequam habeas
non potes) l. 85. c. D. l. 48. §. 0. Tale mero jure nullum est, sed æquitate in l. 4. fit modus,
l. 20. actus eventualis §. th. 210. l. 85. vox *petendi* benigniùs explicatur. p l. 16. c. 7. *Mu-*
tua substitutio l. 4. §. 2. l. 41. §. 1. V. P. S. huc non pertinet, quia simul purè instituuntur
Substituti. q l. 16. c. J. d. 53. 54. Si quis sibi substituatur: Si non habebis habeto. l. 10.
§. 7. (v. tamen l. 48. §. 1.) V. P. S. l. 88. ad L. Falc. quam Dn. Rebhan. Hod. J. p. 290. in Syl-
logismos redegit, add. nostr. Specimen *Quæst. Philos. ex jure*, q. 12. r v. l. 49. §. 2. de
L. 1. l. 8. V. O. s *figura* (verba) & *vis* (sensus) l. 69. H. J. aut *potestas* l. 39. R. C. opponun-
tur, r *Figura* Cnum absolvitur verbis formalibus, ea sunt *Copula* in U. V. ut pluri-
mum: *esto*. Testator enim pro imperio loquitur & *signa*: Si, cum, quis &c. quorum
plenam tractationem à Dn. Strauchio in *particulis juris* expectamus. Si proprie facit
Cnem (6. l. 22. qu. d. l. c. l. 45 §. 1. l. 46. §. 2. 3. V. O.) ab eo *Cum* dicitur nihil differre d. l. 45.
significat tamen potius Cnem cum die d. l. 22. add. l. 48. *Cond. ind* quemadm. duo ab-
lativi l. 13. l. 109. c. D. *Tum*. l. 4. c. D. & *ibi Goth.* & *postea* l. 9. §. 14. l. 11. §. 18. H. I. *Qui* facit
Demonstr. (E' per eam Cnem *Bal. ad l. 1. §. l. 10. c. 7.*) *Si quis Dem.* & *Cnem* l. 17.
§. 1. de L. 1. l. 5. pr. l. 11. de reb. d. *Quisquis Cnem* l. 3. l. 6. de L. 1. *Quoad Cnem* re-
solut. l. 3. §. 7. de *suff. Tut.* u *add. h. 237. seqq.* Grot. J. B. P. XI. 6. *Henr. IV. R. Gall.* apud
Forstner. ad Tac. lib. Omiss pag. 10. (vel *Maria Scotica* apud *Joh de Lat. Hist. Un. p. 405.*)
ajeat omnes promissiones Principum esse sub *tacita Cne: si utile est*

Morale est, in quod deductum est jus aliquod, subjectum autem deducti persona. 64. Conditio Moralis est à Conditionato, 65. Logica, x quæ non est moralis, quam nos in posterum à nostra tractatione removemus, & cum hactenus etiam Logicis Conditionibus communia dixerimus, nunc ad morales pertractandas accingimur.

66. *Propositio Conditionalis Moralis, cujus nempe Conditio & Conditionatum sunt Moralia, dicitur à nobis in posterum Dispositio in specie. 67. Disponens Persona est Conditionator, cujus ultimo actu voluntatis declarativo valida est dispositio. 68. Conditionarius est subjectum deducti in Conditionatum, seu persona, cuius, quod Conditionatoris fuit, Dispositione tribuitur. 69. Uterque Persona Principalis in hoc argumento, alius ab his Tertius dicitur. 70. Debiturus est, qui esset obligatus, si nunc existeret Conditio. y 71. Jus ipsum præcisè sumtum dicitur Jus Conditionatum. 72. Cum Conditione, Jus Conditionale. 73. Purificari est ex jure vel dispositione Conditionalis puram fieri. 74. Dispositio recipit Conditionem, cui inferi ea potest (75. Inferi est partem verborum fieri) 76. Cui Adjici Conditio potest Jus, Conditionabile est. 77. Adjici est eorundem cum alterius verbis verborum partem fieri. 78. Adesse quid dicitur juri sensu & vi seu effectu. 79. Inesse Dispositioni. 80. z Pro non adjecto est, quod adjectum est, sed quia juris effectu caret, non adjectum intelligitur. 81. Intelligitur quod non ita est, sed juris effectu perinde est, ac si ita esset. 82. Juris effectum habet, quod, quantum ad jus attinet, pro nihilo non habetur. 83. Jus, quod juris effectum non habet, a Nullum est. 84. Actus b Invalidus 85. quod Juris effectum habet, sed non & exercitii c inutile. 86. Jure impossibile est, d quod juris effectum, existentia sua habere non potest. 87. e Vitiatur, quicquid combinatione & appositione ad alterum perdit Juris effectum. 88. Utrum horum in culpa est, vitiat 89. f Perimitur jus quod fit nullum. 90. g Infirmatur Actus, qui invalidus. 91. h Eliditur quod inutile fit.*

x secundum dici, Bachov. ad Tr. II, 27, b. d. b. g. qui sub Cne minatus est, is verus est diffidator. Moller ad P. IV. Const. El. c. 15. y l. 81. §. 1. c. D. z tot. tit. D. de his que pro non script. a v. Vant. tr. de Nullit. b v. Dd. de Invaliditate Br. ad l. si expressum. D. de appellat. c in effectu æquipollet invalido l. 12. de R. J. d add d. III. ita quod facto imposs. Virgilius vocat nefas l. 7. Aen quem neq. fas igni cuiquam nec sternere ferro. e si Co vitiatur, dispositio est pura; si vitiat nulla, dicitur tamen: reprobari quod sub Cne relictum est, cum reprobetur Co, l. 8. c. J. f l. 43. §. 3. O. A. g etiam initio invalidus infirmari dicitur l. 15. c. I. h l. 27. §. 2. de pact.

fit. 92. *Convalescit* i quod nullum vel invalidum esse desinit. 93. *Evanescit*, quod initio subsistens postea est pro non adjecto. 94. Actus *k natura conditionalis* est, qui esse non potest sine aliqua vel hac Conditione. 95. ea dicitur *Actus Necessaria*. 96. *Substituere* est dare secundo, si primus non acquireret. 97. *Fidejussio* est promissio solvendi debitum principalis, si ille non solveret. 98. *Votum* est promissio Deo facta sub Conditione.

99. *Persona necessaria* est, qua non existente Condicio existere non potest. 100. *In quem collata* est Condicio aut *ex quo suspensa* est. 101. id est qui potest impedire l. 9. *qui pot. in pign.* vel 102. *in cuius factum collata* est, id est, cuius factum existit, vel 103. *potestatem*, id est qui potest, seu cuius voluntate efficaci existit. 104. *In eius vero potestate* est, qui & efficere d. 103 & impedire d. 101. potest. 105. *Impletur*, quæ in aliquem collata est & existit. 106. Factum si Condicio in id collata est, est *m* vel naturale seu *facti*, vel morale, seu *juris*. (107. *Condicio autem Juris* est, quæ Conditionatum Morale esse potest. per d. 63.) 108. *n* Est item vel *o Dandi*, quum directè aliquid honorati bonis accedit existentiæ Conditionis, vel Faciendi. 109. *Offerre* est Exhibere *p* sub specie dandi. 110. *Mixta* q hoc loco Condicio est, quæ simul dandi & faciendi est. 111. *Condicio jure impossibilis* r est, quæ & si existat, jure non existere fingitur, & sic nunquam ita existere potest, ut existisse censeatur. vid. d. 86. 112. *Prohibita* s est, quæ Lege, id est expresso jure est impossibilis. 113. *Illicita*, quæ eo ipso jure, quod ratio dicitur. 114. *u in fraudem Legum adjecta*, quæ cum effectum habet, quem habet aliquod ob eum ipsum effectum prohibitum, & proinde jure eadem cum illo ipso intelligitur esse per d. 81. ac si procederet, Lex finem suum non assequeretur. 114. *Turpis* x est, quæ lædit implentis existimationem.

115. *Con-*

l. 20. §. 1. c. 7. l. 29. R. th. 153. not. k §. th. 49. 214. seqq. l generaliter arg. l. 33. de Tutel. m aliter l. 11. c. D. ubi Co extrinseca dicitur juris, ex dispositione veniens facti n l. 60. c. D. etiam qui dat facit t 218. § 5. o Dedisse fingitur (l. 45. c. D.) qui obrulit §. th. 45. cui acceptum fertur l. 81. §. 5. L. 1. qui compentat l. 20. §. 2. St L. statu liber qui pecuniam consignatam deponit l. 4. §. 4. St. L. qui repudiavit, frustra pœnitet l. 7. C. de Cond. inf. Dare significat ipsum actum dandi l. 44. pr. c. D. etiam illi qui rem suam facere non potest l. 55. c. D. p id est apprehendendi copiam facere l. 3. §. 8. tab. exh. q v. g. rationes reddendi l. 6 § 7. St L. Obst. l. 32. c. D. R. rationes tamen exhibere est praliminare. r l. 15. c. J. l. 79. §. 1. de j. dot. Principis enim consensum impetrare Dd. habent pro impossibili Zaf. ad l. cum serv. §. fin. de L. 1. n. 6. s l. 14. c. 1. §. contra Leges §. g. l. 88. pr. ad L. F. r d. l. 14. §. legis vicem. l. 15. §. pietatem l. 9. c. l. 20. c. D. u l. 7. c. l. 37. c. D. l. 97. §. 2. V. O. l. 2. c. de inst. & subst. §. th. 335. not. x d. l. 15. Non semper illicita per l. 144. de R. l. ita Cojurej, turpis l. 26. c. D. impletur, licitè l. 62. acq, bar.

115. *Contra bonos mores* y est, quæ cum nihil in se habeat illicitum, censetur tamen moribus civitatis aut ex usu reipublicæ inhonesta. 116. *Captatoria*, quæ eo sine adjecta præsumitur, ut quis alicui aliquid ultima Voluntate relinquat. 117. *Conditio in potestatem* z collocata a vel intrinseca, (& aut voluntatem dicit, estq; hæc ipsa: b *Si voluero*, vel si voluerit; aut si Titius voluerit. 117. aut intellectum, si putaverit, si c arbitratus fuerit. 118. *Arbitrium* vel *Conditionato* adjectum est, & est deductum in *Conditionem*, uti d. 117. vey est adjectum *Conditioni* velut quædam modificans circumstantia; v. g. Si Titii arbitrato nupserit. 119. *Boni Viri arbitrium* est, quod quivis vir bonus re perspecta æquum esse judicaret) vel extrinseca, si fecerit. d 120. *Casualis* *Conditio* est, quæ in solius DEI potestatem collata est. 122. *Exposita* quæ in hominis pote-

y latè sumta includit cæteras d. l. 15. strictius pro illicita etiam & turpi d. l. 9. arg. Paul. Sent. III, 4, 15. strictissime l. 14. C. J. pro ea quæ est *contra mores hominum* c. 1. extr. de Cond. Appos. ejus Reip. Cornel. Nep. pref. vit. z suum hæredem facit voluntar. l. 69. H. l. l. 12. C. l. a Dn. Ziegl. n. 40. de Cond. Extrinseca (si feceris) intrinsecam (si volueris) continet, aliàs differunt ut tacita & expressa l. 68. H. l. sed permiscet l. 46. §. 2. fideic. lib. l. 1. pr. L. 2. l. 52. C. D. b per modum Cui adijcitur, aut voluntas Ctoris (tum dispositio nulla est d. 67 (ut Testatoris, ejus à quo relinquit Testator, v. g. hæredis l. 46. pr. fid. lib. l. 43. §. pen. L. 1. l. 24. L. 2. l. 27. §. 1. reb. d. l. 11. §. 7. L. 3. nisi noluerit, fideic. valet, l. 11 §. 5. d. 3. Si voluerit hæres, Libertas potest dari d. l. 46. Rei promittendi, l. 7. contr. Emt. l. 13. C. eqd. l. 3. O & A. l. 17. l. 46. §. 2. l. 108. V. O. Obst. §. pen. l. de Emt. Vend. R. Co ibi est non simpliciter: si volueris, sed: si rem volueris) aut Cui, (ut: si volueris, Hæres esto, pura est l. 69. l. 12. C. J. similiter: liber esto, d. l. 46. §. 1. sed si volueris tibi lego, disp. est Clis. l. 65. §. 1. de L. 1. l. 69 C. D. si volueris, spondeo; idem juris fore ait Cujac. ad l. 17. V. O.) aut Tertii, ut: si Tertius voluerit, Institutio est nulla l. 68. l. 32. H. l. Item Legatum. l. 52. C. D. neq; enim ibi Mævius designat hæredem, Jcti enim in casibus formandis, si cui nomen imponunt tertium intelligunt, nisi aliud expressè significarint. Non obst. l. 1. de L. 1. (ib. alterius id est Cui) neq; l. 43. §. 2. L. 1. (aliena id est Cui) neq; l. 11. l. 11. §. 5. de L. 3. (quemadmodum aliud est Titius hæres esto si voluero quod non valet, & nisi noluerit quod valet) neq; l. 46. §. 2. fid. lib. (procedit enim favore libertatis Utri voluerit Tutor esto non valet; quid enim si nolit constituere l. 23. pr. de Test. Tut. at: utri hæres voluerit dato, cogitur constituere l. 16. de L. 2. Tutor si voluerit Testamento dari potest l. 23. §. 1. de Test. Tut.) neque enim Ctor proprie est, neque Cuius, nullum enim jus ipse amittit aut pupilli acquirunt. Si cum morietur voluerit pro U. Vte est voluntas viventis non retractata. l. 77. §. 10. de L. 2. Cum voluerit v. g. hæres aut debitor, temporis arbitrium tantum datum est, & dies cedit morte l. 41. §. 13. l. 11. §. 6. L. 3. add. l. 17. l. 46. §. 4. fid. lib. c. v. th. 80.

d Divisio in casual. Potest. Mixtam extat l. un. §. 7. C. de cad. toll. sed cum ea conferri possit l. 60. pr. C. D. vel in hominem, (quam Expositam voco) vel in casum. Et illa vel in tertium aut debitorum, vel accipientem l. 23. §. 2. H. J. Potestativa

potestatem collata est. 122. quī si est ipsemet Conditionarius po-
 testativa dicitur. 123. *Difficilis* est quæ cum labore impletur. 124. *O-*
perosa quæ sine magna mutatione præsentis status existere non
 potest. 125. *Dividua* e est quæ habet partes homogenas, seu quam
 si plures impleant, videntur singuli sed pro parte implevisse. v. g.
 si 10. nummos dederint Titius & Sempronius Cajo; & Titius &
 Sempronius singuli nummos dabunt, sed quinque; uterque etiam
 10. dabit sed dimidios nummos. Sed si monumentum fecerint,
 vel domum, singuli non dicentur fecisse eam, quia domus pars
 domus non est 126. *pro parte impleri* est parte Conditionis existente
 partem Conditionati existere. 127. *Relevat* f pars Conditionis,
 quæ si separatim existit, superveniente residuo postea repetenda
 non est. 128. *Indivisibilem* voco, quæ partes vel nullas habet, vel ita
 comparatas ipsa sui natura, ut si in partibus quidem prælimina-
 ribus desistatur, nihil actum iis sit, & partes eæ non relevant, ve-
 rum si ad ipsas essentielles perventum sit frustra desistatur, & actus
 seipso deinde perficiatur, v. g. si hominem occisurus inter eun-
 dum animum mutet, nihil actum est; at cum semel lethale vulnus
 inflixit, frustra pœnitebit. 129. *g Mixta Casualis h* est, quæ an ex
 posita futura sit in casu est. 130. *Mixta Potestativa i* quæ an casualis
 futura sit ex hominis potestate suspensum est. 131. *Exempta* est, quæ
 ex exposita Casualis, vel ex possibili impossibilis impræsentia-
 rum facta est. *k* 132. *Copia ejus facta*, quæ contra. 133. *Conditio Vo-*
luntatis est quæ requirit obedientiam. 134. *Obedientia* est volun-
 tas efficax, seu summus conatus faciendi quod jussum est, quia
 B jussum

Cal. *promiscua* l. 11. §. 1. c. D. propriè sit quæ in accipientem *d l. un. §. 7. l. 78. §. 1. C. D.*
 Igitur in factum *alterius* collata interdum refertur ad *potestativam*, ut cum. Dd. di-
 cunt potestativam non retrorahi *arg. l. 11. qui pot. in pign.* quæ tamen est collata in de-
 biturum; interdum ad casualem *arg. d. l. un. §. 7. §. 1. 6. c. de necess. serv.* ne eam speciem
 planè omissam putemus. Quæ autem sit *potestativa* est facti. l. 4. §. 1. H. f. pro cir-
 cumstantiis l. 28 c. f. l. 10. C. de inst. & subst. & à voluntate Testatoris l. 84. C. D. si se fi-
 lium meum probaverit, non est, potest l. 83. C. D. e l. 80. §. 1. ad L. F. l. 112. C. D. l. 11. §.
 23. L. 3. qui talium partium ratio invicem & ad totum iniri potest, f seu *ad aliquid*
proficit l. 74. §. 1. de acq. her. & *residua non est impedimento* l. 23. §. 3. fid. lib. g alia ad
 potest. spectat, alia ad Cal. *Angel. à Gambell. tr. de Testam. gl. 58. n. 12.* h l. 4. i l. 1. C.
 de inst. & subst. k potest tamen *restitui* l. 104. C. D.

jussum est, seu *Parendi* l. 135. *Jussum* m est conditio voluntatis, n
quæ obedientia contenta est. 136. *Summus* Conatus in jure nostro
sic effertur, o si per aliquem non stet quò minus fiat. Stat autem non
solum per eum, qui impedit, sed & qui non facit quantum se pos-
se intelligit. p. 136. *Persona Activa* (objectiva) est, quæ activè (passivè)
concurrit. 137. *Honoratus* q (Gravatus) est Tertius cujus vi dispo-
sitionis interest Conditionem (non) existere. 138. r *Ambulatoria*
(*Persona coharer*) s est quæ existere (non) potest mutatis personis
Conditionalibus. 139. *Vana* quam nullius interest extra Disposi-
tionem existere vel non, uti: si riseris 140. *Onerosa*, quam extra
Dispositionem Conditionarius mallet non existere. 141. *Compel-*
latus est quem alloquitur Conditionator in Conditione, seu ad
quem deductam in conditionem in secunda persona, accom-
modatum est.

142. *Transmitti* est transire ad hæredes. 143. *In pendentis* t est
jus quod non alterius purè est ad Conditionem, alterius sub Con-
ditione, sed interim utriusque sub conditione alterius Condi-
tioni contraria, eventu tamen alterutrius. 144. *Actus Eventualis*
u est, ubi ipsum factum quidem existit purè & plenè, sed effectus
juris, ut nempe pro tali habeatur suspensus est Conditione. 143.
Conditionator primus est cujus actu voluntatis declarativo incipit
Dispositio, 144. *Secundus* cujus tali actu perficitur, id est tribuit jus
quæsitum. 145. *Statu liber* x est servus y testamento z immediatè
manumissus a sub conditione b 146. *Relictum* est quod ultima vo-

lun-
l. 123. §. 2. H. J. m l. 62. §. 1. acq. her. in genere neutro. n add. l. 44. pr. §. 1. C. D.
o v. th. 51. p l. 13. ann. leg. l. 34. §. 1. St. L. l. 50. 83. V. O. q alias dicitur ipse Cuius l.
un. §. 7 c. de cad. toll. r l. 34. pr. St. L. ut l. 6. §. 7. St. L. l. 94. C. D. f l. 24. adim. leg. ut l. 23.
l. ult. C. J. l. 5. l. 6. H. J. l. un. §. 9. v. quid enim cad. toll. t Duo sunt Domini disjunctim,
unus incertus; ita res litigiosa, res legata pendente Cne, l. 5 pr ut. leg. c. cav Interdum
interim sequestratur, ut illa; interdum est penes alterum, hæredem, ut hæc. v l. 38. §. 7.
[St. L. l. 84. acq. her. l. 19. manum. test. & th. 180. not. u ita Litis contestatio P. I.
const. El. 13. Appellatio, &c. x Libertas data Testamento opponitur & differt à Lega-
to. l. 12. §. 2. famil. herc. l. 47. 51. 81. 86. 87. C. D. l. 8. cn. c. don. l. 19. l. 20. §. 3 & 1. St. L.
y Hæredis purè l. 9. l. 10. St. L. l. 11. L. 2. (unde statu libera servum parit l. 15. St. L.) sed ad
Cnem seu non plenè arg. l. 38. §. 3. Sol. & Lib. l. 63. Cond. ind. (statu liberum solvens
si servum promisit non liberatur. non obst. d. l. 9) l. 9. §. f. de Pæn. l. 14. de quæstion. (pu-
nitur ut liber. obst. l. 29. St. L.) z excluditur libertas fideicommissaria arg. l. 2. pr. v.
orcini. St. L. a excluditur servus institutus cum libertate l. 2. §. 3. St. L. nam à se
ipso accipit libertatem, (non à testatore, transit enim in personam testatoris) l. 6. §. 4.
H. I. Unde: Stichus liber, & postea, vel si liber erit hæres esto; Postea, detrahatur l. 9.
§. 14. l. 51. H. I. b l. 1. pr. St. L.

lun'ate datur. 147. *Conditio remissa* est, quæ natura & jure possibili habetur pro non adjecta. 148. *Derisoria* d est, qua Conditionatio illudatur. 149. *Impeditur Conditionatum*, cum deficit Conditio. 150. *Jus Questum* est quod factio alterius auferri non potest. e 151. *Revocabile*, quod convalescit, si ab autore non revocetur. 152. *Purum* Jus est quod caret Conditione. 152. *non plenum*, quod aliquo extrinsecus existente perimitur. 153. *Id* si ab eo, qui tale jus dedit, cautum est, dicitur *Conditio f Resolutiva* & jus ipsum 154. *ad g conditionem* datum. 155. *h Modus* est contrarium Conditionis resolutivæ, v. g. do tibi donec fias Consul, hic si Consul eris Conditio resolutiva est, ne Consul fias Modus. 156. *Causa finalis* dandi, hoc loco est Modus collatus in potestatem accipientis. 157. *Causa impulsiva* i est, quam si nesciremus, quod agimus non ageremus. 158. *Conditio suspensiva* est, de qua nobis in primis sermo, ante cujus existentiam Conditionatum non subsistit. 159. *Retrotrahitur* Conditionatum, quod purum (nullum) esse intelligitur statim cum verum fuit, antequam actu extitit. 160. *Protrahitur* quod intelligitur tum demum purum, cum extitit.

B 2

Theo.

e quam prætores improbant. l. 14. C. J. ita *jurejurandi* Co est turpis l. 20. C. D. impletur tamen licite l. 27. C. J. d l. 14. C. J. ut si 100. dederis 100. do lego l. 65. ad L. F. ita si aliquid impossibile factum erit: ut si quis borea Athenis Lemnum veniret *Corn. Nep. Mil. c. 1* si mulus apud Medos regnabit *Herod l. 1*. Ita oraculum erat, Florentiam posse capi, si boves circa muros volitarent, quod factum est, cum obsessores in vexillis insignibus bovem expressissent. Ita Sylvester Papa se Diabolo obstrinxit, si missam Hierosolymis celebraret. Oraculum erat Constantinopolin non nisi per Angelum capi posse, quod factum est cum hostes per turrim Angeli dictam irrumperent. Cum Philippus (R. Galliarum) Valefius Caslerum obsideret, oppidani gallos è lana factos in muris proposuerunt, tum capturum dictitantes, cum canerent. *Frossard. l. 1. e l. 11.* de R. J. f sub Cne resolvi l. 2. pr. in d. add. finiri l. 3. quib. m. pign. g l. 4. de serbit. aliter accipitur l. 8. V. O. h v. tot. tit. de Cond. caus. dat. C. de his que sub mod. de Don. que sub mod. si mancip ita ven. aliter sumitur: l. 44. §. 3. O. & A. Datur modus talis: *quamdiu hoc erit, illud esto, & cum non erit, non esto, & cum iterum erit, iterum esto.* Ita simul modus est & Co l. 45. § 1. de Excus. i l. 12. C. D. (1) v. Joh. Bapt. Costa tr. de Retrotr. l. 16. sol. & Lib. l. 8. pr. peric. r. v.

Theoremata cum Demonstrationibus.

I.

Conditio infert Conditionatum. Nam ea posita id ponitur d. 1. id autem est inferre, d. 7.

2. *Conditionatum suspendit Conditionem.* Nam ea posita id ponitur th. 1. Ergò remoto hoc removeretur illa, conversione per contrapositionem, id est suspenditur d. 8.

3. *Co Cuius est Co Cui.* Si posito A ponitur B, & posito B. ponitur C; etiam posito A ponitur C per fig. 1. Syllog.

4. *m Con nihil ponit. n* Nam propositio Conditionalis abstracta est, nihil aliud dicens, quam terminorum Connexionem, per d. 1. abstracta autem propositio vera esse potest, etsi termini non existant, per d. 18.

5. *o Propositio Cuius moralis est dispositio* per. d. 11. junct. d. 63.

6. *Ctum Morale est Affirmativum.* Nam subiectum est personae praedicatum jus, d. 63 quod de ea prius negabatur, nunc affirmatur d. 65.

7. *In potestate Conditionatoris p,* nam deductum in Ctum est jus d. 63. quod est in potestate habentis Conditionatoris d. 68.

8. *Potest in potestatem Conditionarii transferri q* d. 68.

9. *r Co Moralis suspendit Ctum.* Nam Ctum est in potestate Ctoris th. 7. verum igitur non est nisi eo volente d. 12. Is autem vult verum esse si vera Co sit d. 1. & th. 1. Ergò si Co vera non sit verum non est, seu Co suspendit d. 8.

10. *Ctum*

m Quod positum est in Cne; id vel ejus contrarium non statim positum est in dispositione. *arg. l. 19. H. J. l. 8. si quis om. caus. l. 2. §. 5. V. P. S.* (si quod nunquam datum est adimitur sub Cne non statim datur sub contraria l. 59. §. 2. *Man. Test.* Si Pamphilum non dederis tantum dare spondes? peti is non potest l. 115. §. 2. *V. O. circularis dispositio non esset perplexa, si utrique purè datum subintelligi posset*) nisi in *Test. mil. l. 7. C. de Test. mil. n* & demonstratio l. 82. §. 8. *C. D. o S. Voluntas regit Cnes. l. 19. pr. §. 1. l. 84. l. 91. l. 101. pr. l. 107. l. 27. l. 36. l. 55. C. D. l. 1. §. 6. Depos. l. 2. de his qua pæn. l. 16. l. de fideic. §. tamen l. 9. §. 5. H. J. p* in rerū natura l. 135. *R. J. in commerc. l. 34. §. 2. contr. Emt. l. 83. §. 5. V. O. v. tn. th. 153. q* etsi tum, cum testamentum conditur non sit capax, l. 4. *Reg. Caton. l. 41. §. 2. L. 1. l. 59. l. 104. C. D. r* l. 22. *mand. l. 43. edil. ed. l. 8. 37. 39. R. C. l. 4. §. 13. 21. 25. qu. d. l. c. l. 16. 18. 56. Cond. ind. l. 8. §. 6. C. J. l. 14. L. 3. l. 26. C. D. l. 19. constit. pec. l. 13. pignor. l. 16. §. 5. fidei. l. 61. §. 1. 2. fid. lib. l. 23. recept. arb. l. 40. §. 2. l. 41. C. D. §. 4. J. V. O. l. 116. V. O. l. 169. R. J. 213. V. S. l. 7. §. 14. quib. exc. in poss. l. 3. C. de Cond. inf. l. 1. C. de inst. & subst. l. un. §. 2. C. cad. toll. l. 42. O. A. seu valet in Cnibus arg. à contr. sensu. *Everb. Loc. Leg. ib. n. 36. & cessante causa cessat effectus Tiraq. tr. de hoc pec. Unde quod Cliter debetur nec novat nisi eventualiter l. 14. pr. de Novat.**

10. *Cum M. infert Cnem.* Nam si A non est, B non est th. 9. E. si B est, A est; convers. per contraposit.

11. *Co M. est incerta* s. Nam si certum est veram esse, dispositio pura est th. 332. t. d. 30. si falsam, nulla th. 144. t. d. 31.

12. *Potest tamen certificari moraliter,* t. seu probari u, alioquin etsi existeret Co frustrapeteretur Cnum, u & esset Dispositio inutilis d. 85.

13. x *Co M. & Cnum differunt.* Esse enim Cnum non potest nisi sit Co per th. 9. id est nisi ipsum sit, si supponamus ipsum sui ipsius Cnem esse, ipsum autem antequam sit esse non potest.

14. *Sunt simul tempore;* alterum enim alterum ponit & suspendit th. 12. 9. 10.

15. *Naturā verò ut prius & posterius,* seu ut *Causa & Effectus.* Prius enim Co existere incipit, etsi simul perficiantur.

16. *Co est accessorium, Cnum principale.* Nam si Cnum pro non scripto est per th. 143. dispositio nulla est; si Co, dispositio pura est th. 330.

17. *Dispositio Multiplicata est simplex inter extremos terminos.* Nam multiplicata est v. g. Si A est B. est. Si B est C est. d. 29. Ergo. th. 3.

18. *Co Clis est juris.* d. 107.

19. *& Co. dandi per d. 108.* quod enim in bonis nostris est ad id jus habemus.

20. y *Cnis Disjunctiva contraria est Conjunctiva;* Nam si aut A aut B. verum est. unum horum solum verum est th. 59. disjunctiva igitur contraria non est quæ unum negat, d. 46. sed quæ utrumque singularim, d. 47. talis autem est Conjunctiva. d. 28.

21. *Necessaria Impossibilis.* z Nam non posse non esse, & non posse esse sunt contraria.

B 3

22. Co

nec novari potest l. 8. §. 1. eod. s. l. 1. 7. 8. 18. C. 7. 1. 9. §. 1. de Nobat. t. Quæ in sententiam non incurrunt non possunt deduci in Cnem moralem, etsi certissima, uti: continuum esse divisibile in infinitum. Nemo enim hoc juramento confirmabit v. Cic. 4. Acad. Qu. p. m. 48. De quo autem jurari non potest, non potest moraliter probari. u Cnius debet Cnis existentiam probare Bellon. conf. 50. n. 3. & ipse scire debet l. 21. C. D. non. obft. l. 21. §. 3. aq. her. Nam hic sermo est de Cne hac in specie: *Si heres primo gradu heres non erit.* Co u quoque certificari non potest: v. g. spondeo sub Cne, neque ullam exprimo. arg. l. 36. H. 7. l. 8. C. de Inst. & Subst. u l. 38. R. C. x §. d. 53. non obft. l. 9. Ibi enim interpungendum: *Si Titius heres erit, Sejus heres esto.* Titius heres esto. neque l. 10. §. 1. C. 7. y l. 13. §. 2. reb. d. 1. 85. H. 7. l. 6. pro d. de inst. & subst. z l. 7. V. O.

22. Co Continuat a est conjunctiva cum ordine. Nam pars parte tempore prior.

23. Co Status est negativa a Quies enim motus privatio est.

24. Co Negativa est b universalis c. Si Titius Consul non fiet. Si enim hoc vellet: Si Titius aliquando Consul non fiet, esset necessaria, (omnibus enim momentis Consul fieri & esse non potest,) contra th. 11.

25. Qui quid in dispositione pura locum habet; habet in Cli. per th. 256 in majori enim minus continetur.

26. Qui Testamenti aut pacti factionem activam, vel passivam non habet, [habet] Conditionator vel Conditionarius esse (non) potest.

27. Honorari d potest is, & in tantum; cui & in quantum Legari potest, ne fiat fraus Legibus d. 114.

28. In Cne dandi quia alicui dandum est, ille est per d. 137. Honorari. e

29. Quicquid circa [Cum] Cnem [Crio] Ctori utile (damnosum) verum est in [ultimis Voluntatibus] Contractibus (U.V.) id in [contractibus] U.V. (contractibus) verum est. Nam quod (tori damnosum est Crio est utile th. 37. Jus Cle majus est in contractibus th. 253. † th. 268. Co minus gravis est in U. V. th. 46. quorum utrumque Crio Commodum, Ctori damnosum est. Jam quod est ubi minus esse videbatur, v. g. si Jus Cle sit minus in contractibus, multò magis erit ubi magis esse videbatur, seu, multò magis in tali casu erit parvum in U.V.

30. In Institutione Heredis Testator est Ctor primo & secundo gradu. Nam statim initio ipse loquitur, & dispositio valida est sed revocabiliter. At cum moritur, tribuit jus quæsitum th 244. Ergò, per d. 143 & 144. illic est primo gradu, hic secundo.

31. In a add. th. 315. ex l. 42. C. D. b adjecta libertati impletur, cum contrarium commodè fieri potuit, & factum non est l. 17. § 1. man. test. quia servus non potest cavere. Dd. applicant ad pias causas quoque. c contra Sabin. l. 115. §. 1. 2. V. O. d l. 9. de M. C. Don. non obst. l. 55. C. D. ubi: Mevio lego, si Callimacho det 100. Hic non habet testamenti factionem passivam cum illo, id est simul ei legari non potuisset. Capitur igitur, sed non fit ejus, & apud eum solum ponitur velut in mari. objicit Meyerus C. A. C. D. n. 14. absurde credi, sensisse JCrum, debere pecuniam in mare abjici. R. in eo conveniunt, quod utrumque est possibile, differunt, quod alterum remittitur (nempe abjicere in mare s. Eman. à Costa Com. ad L. Gall. §. 5. n. 20.) E. alterum faciendum est, quia pecunia ex mari repeti non potest, ab hoc vindicari. e possunt hæres & legatarius colludere in fraudem honorati l. 57. C. D. l. 3. §. 3. St. L non, si is sit cohæres, d. l. 3. §. 4.

31. In Legato ipse in primo gradu est, in secundo haeres. Ille demonstr. preced. hic th. 245. † d. 144.

32. In Contractibus Reus Promittendi est Ctor. primo & secundo gradu. th. 248. Nam nisi Stipulanti respondeat, aut contrahenti consentiat, nullus est Actus, Ergò. per d. 67. (Reus Stipulandi Cuius est)

33. Testator, & reus Stipulandi & Magistratus sententiam ferens proponunt. Hi enim in ipso actu incipiunt loqui.

34. Haeres in Legato Reus promittendi & subditus f. sunt debitori. d. 70. Haeres enim si vult succedere in eis, quae testamento disposita sunt, est velut subditus Testatoris, Subditi autem jus & persona in magistratu est, haeres igitur hypothetica necessitate, subditus absoluta, reus promittendi voluntariè obligantur.

35. Co Ctoris, Cuius Cui causa adjectum est. Nam si Co non adest, Ctor debet purè. th. 330. Si Cuius, Cui nihil debetur. th. 143.

36. Electio in D. s. iunctivis eius est, cuius causa sunt adjecta. Alter enim nisi unum eorum incertum postulare non potest th. 95. certitudo igitur & determinatio quia à postulante non est, erit à praestante.

37. Quod debituro damnosum est in dispositione, Cuius utile est. & contra. th. 38 † d. 68.

38. Debiturus est Ctor. Nam cum sit obligatus, (saltem existente Cne in posterum) & sine consensu suo nemo possit obligari, consensum declaratum esse necesse est. E. d. 67. † 08. & in secundo gradu quia jus quaesitum est Cuius d. 144. cum poenitere debiturus non possit.

39. g. Potestativa est finis (medium) Ctori in primi gradu (Cuius) Cuius Cui (Cuius primo) quia neque Cuius verum est sine Cne th. 9. neque Cuius Cnem impleturus est sine Cuius spe.

40. Si ius Cuius transmitti potest (Ctor) Cuius est expressus; aut eius haeres, seu uno verbo expressi familia, per d. 142.

41. Item Substitutus in eandem causam per th. 282.

42. Ctor suadans (Cuius vel accipiens) ad Cnem, est Cuius (Ctor) sub Cne. Puta: ego (Ctor) do tibi (Cuius) Stichum, donec eum vendas (ad conditionem) jam tu (Ctor) videris promittere mihi (Cuius) Stichum iterum meum fore, (sub Cne) si eum vendas. d. 67. 68. th. 38.

43. Sta-

f. Nam verba iudicis sententionantis censentur verba partis, id quod sibi injunctum est promittentis Bl. ad l. 74. §. 1. Evidet. g. Vultej, Conf. Marp. T. 1 p. 124.

43. *Statu liberi Cuius initio est nemo, in effectu ipse.* Nam si quis initio esset Cuius aut ipsemet servus esset, sed quicquid acquirit Domino acquirit, deberet igitur liber esse antequam fieret liber, ut sibi libertatem acquirere posset, quod est impossibile; aut alius, sed sic illius fieret, non igitur liber. Fit igitur manumissione, nullius; in effectu primi occupantis: unusquisque autem sui ipsius possessionem vacuum primus occupat.

44. Res Conditionata est ipsum *h* corpus expressum, aut ejus quod culpa Ctoris, existente Cne deest *i* æstimatio. Nemo enim alterius culpa minus habere debet.

45. *k* Deductum in Cnem non intelligitur quod ab eo cujus causa adjecta est Co impeditur.

46. Co in U. V. *l* interpretationem extensivam recipit non intensivam, *m* in Contractibus contra. Contractus enim est cum debituro, th. 34. in quo non præsumitur consensus nisi ad expressum, qua quò plus obligatus est eò magis damnosa ei dispositio est. Verba autem ultimæ Voluntatis à Testatore sunt th. 33. cui existentia Cnis damnosa non est, nam post mortem demum debetur.

47. *n* In Cnem libertatis deductum non intelligitur, quod indirectè deficit. Omnis enim Condicio libertatis habet instar Jussi, quod sola voluntate efficaci impletur ejus in quem collatum est, Justum autem in servo semper extitisse intelligitur, si non apparet contrarium th. 72.

40. *o* Si apparet expressum ob certum finem à Ctore ascriptum esse, deductum in Conditionem intelligitur aut ipsum, aut quod efficacia ad illum finem equipollet. Æquè enim volumus, quod æquè utile est.

49. *p* In *h* l. 34. famil. herc. l. 8. pecul. l. 32. C. J. l. 10. §. 1. 7. dot. l. 2. 5. 8. §. 10. peric. & c. 1. vend. *i* l. 14. de nov. l. 26. §. 1. C. D. *k* l. 24. C. D. quæ repetitur l. 161. R. J. Hottom. 4. obs. 2. legit: non fit malè arg. verb. promissorem, in f. Et Cnem impleri debere interest certè Ctoris & Honorati th. 35. l. 161. R. J. habet non impleri, tum ad solum Ctorem pertinet. Si Honoratus impedit (seu non vult accipere) impleta est Co. l. 6. 84. 101. 45. C. D. l. 3. 11. 23. 20. pr. C. J. l. 1. C. de his quæ sub mod. l. 1. c. de inst. & subst. l. 81. §. 5. L. 1. l. 5. §. 5. qu. d. l. c. l. 30. de us. & usufr. l. 20. §. 2. l. 34. 1. St. L. Si Ctore seu Debiturus d l. 24. d l. 161. l. 81. §. 1. C. D. l. 85. §. 7. V. O. l. 39. R. J. l. 3. §. 7. l. 34. §. 1. l. 38. St. L. si tamen in ipsum debiturum collata est, non cogitur implere, v. tamen th. 75. *l* extensiva est per quam pluribus modis impleri potest Co; intensiva, per quam plura ad eam implendam requiruntur. arg. l. 2. §. 4. quib. exc. in poss. *m* v. l. 2. C. J. l. 5. §. 1. L. 1. restringitur tamen l. 100. C. D. l. 30. C. de fideic. l. 6. §. 1. C. de inst. & subst. *n* l. 31. 81. 94. C. D. l. 7. Cond. inf. si Co sit partim in casum partim in statu liberum collata, et si casus deficit, si egerit quod in se est, liber erit l. 20. §. 3. l. 39. §. 4. & St. L. add. l. 122. K. J. *o* l. 21. §. f. ann. leg. l. 17. §. 7. l. 57 §. 1. ad Treb. l. f. C. de post. her.

49. p In Cnem ad huiusmodi necessarium deductum est aut expressum, aut quod ei utcumq; simile. Nam quod necessario facimus inviti facimus ut plurimum. si igitur Ctor totam Cnem libentius omisisset, quanto magis partem?

50. In Cnem Voluntas obedientia q deducta est. d. 133.

51. r In Jussum deductum est aut factum, aut in subsidium obedientia Nam summus conatus ad factum tendit, & si assequi non potest in voluntate subsistit. d. 134.

52. Jussum est Co voluntatis d. 135.

53. Ignorantis non est obedientia, d. 135. neque enim facit quia jussum est.

54. Neg, nolentis. d. 134.

55. Neg, ejus qui non vult efficaciter. d. 134.

56. Co de praterito in factum collata est, d. 135. † d. 134. nam in praterita conatus nullus est.

57. item Tertio adjecta; frustra enim ei jubetur qui obstrictus non est.

58. s Si apparet factum ob peculiarem utilitatem electum esse. quisque enim quod utile est prae inutili velle praesumitur.

59. In Contractibus item. th. 46.

60. t Si Cuius est omnino incertus. Puta: qui filiam meam ducet hæres esto. si ea nullum vellet, & Co non in factum sed obedientiam deducta esset, omnes essent hæredes, qui ipsam vellet th. 51.

61. Si Co prorsus onerosa non est. ibi enim summum conatum factum necessario sequetur.

62. Omnis Co potestativa in U. V. u voluntatis esse intelligitur, potestativa faciendi etiam jussum. Potestativa enim in Crium collata est, d. 122. ei juberi potest, quia obstrictus est acquirat cum ex testamento d. 68. Jussum igitur praesumitur per th. 46. Co autem dandi obedientia contenta non est th 58.

63. Compellatus Jussus praesumitur. Ea enim est forma jubendi th. 141.

C

64. x Si

p arg. l. 29. de lib. & prid. h. l. 22. ad Treb. l. 15. qu. d. l. c. l. 3. C. de inst. & subst. l. f. C. de don. que sub mod. q animus parendi l. 2. l. 11. §. 1. C. D. r si per jussum non stet, paruisse videtur. l. 14. §. 1. 40. 57. 56. 66. f. 78. 6. 84. C. D. l. 18. §. 7. l. 20. 23. 17. C. 7. l. 50. conf. Em. l. 38. Loc. Cond. l. 3. §. 9. Cond. c. dat. l. 1. §. 13. extr. cogn. c. 41. 66. de R. J. in Sext. l. 1. C. de his que sub mod. l. 1. C. de inst. & subst. l. 54. §. 1. 2. L. 1. l. 37. §. 4. l. 76. §. 6. l. 88. §. 3. L. 2. l. 5. §. 5. qu. d. l. c. unde et si continuari Co ne-queat, continuatur Legatum. l. 1. l. 8. C. de Leg. l. 92. §. 1. L. 1. l. 13. §. 1. l. 20. §. 3. alim. leg. l. 20. pr. de ann. leg. l. 30. §. L. 3. v. tamen l. 84. C. D. s l. 101. pr. C. D. t non si ex parte l. 23. l. 24. C. J. v. tamen l. 10. reb. de s libertate l. 65. man. test.

64. x *Si factum deficit & Jussus in mora aut culpa est jussum deficit.*
Nam neque conatus est th. 65. & nunc frustra conaretur per hyp.

65. *Qui in culpa est non vult efficaciter.* Talis enim vult quantum se posse intelligit. d. 135. sed qui in culpa est, non vult efficaciter, intelligere quantum possit.

66. y *Qui in mora est non vult.* Mora enim est non facere cum scias te posse, & commodè quidem; id autem est non velle.

67. *Si tentatum non est præsimitur mora.* Scivit cum se tentare posse, & commodè quidem; nam quid tentare nocebat?

68. *Si facilis Co est.* Præsimitur enim hoc intellexisse. Et si tentasset deprehendisset. Saltem igitur quod non tentavit mora est th. 67.

69. *In Jusso temporario non est mora.* Frustra enim Co ante Tempus existet, si dies adjectus est ut quo faciendum est: Sin, ut intra quem faciendum sit, dies est adjectus, non potest præsumi intra parvum tempus factum impossibile fore. Quod autem præsumi non potest non peccavere culpa non est ergo nec mora.

70. z *Si tempus numero determinatum est, extremum ejus est utile, non continuum.* Puta: si intra 100. dies feceris. Nam si extremis 10. diebus à latronibus rapiar, cum in mora hætenus non fuerim per th. 69. 10. dies ultimidum apud latrones sum, vel præterisse censebuntur, sic autem factum quidem defecit, Jussum autem pro impleto habendum erit. th. 51. † 69. vel non censebuntur præterisse, ita ut cum reversus fuerit tempus quo apud eos fuit non extitisse censeatur. Atque id satius est, quia magis convenit voluntati Ctoris prorogationem dare, quam prorsus liberare.

71. *Sin chronologicè tempus determinatum est, & extremum inutile est, jussus videtur paruisse.* Puta si ad Kalendas Majas anni sequentis facies, salvo enim sensu verborum prorogatio nulla esse potest.

72. *In servo obedientia præsimitur.* In Statu libero enim omnia sic interpretamur in dubio, ut libertas sequatur potius quàm deficiat.

73. a *In pupillo quod culpa enim & mora in eo præsumi non potest.*

74. b *Si pluribus idem jussum est, atq, unus implet alterius inobedientia id est mora vel culpa præsimitur.* Nam eventu manifestum est factum impleri potuisse.

x l 7. C. cond. inf. y mora respondet hic dolo z l. 40. C. D. Obst. l. 6. C. J. R. ibi est ab initio impossibile; aliter tamen in Sr. L. l. 23. §. 4. ult. fid. lib.

a et si facto alterius vel casu deficiat jussum ejus. arg. l. 78. pr. C. D. nam si tutoris factum ei non nocet, in quem jam tum habet actionem tutela, quanto minus alterius? b l. 23. C. J.

75. c *St*

75. c Si Co libertatis in heredem collata est, hæres videtur facere jus-
sus, & iis casibus, quibus in Crium collata deficeret, impleta videtur. Præ-
sumitur enim libertas fidei commissaria purè data esse, quæ solùm sit
figura Clis, per rationem th. 72.

76. d Co in Conjunctum collata in tertium collata intelligitur. Alia
enim atque alia Conjunctorum Dispositio esse videtur, th. 108. qui au-
tem in eadem dispositione non est Crium, aut Ctor, tertius est d. 69.

77. e Si quis impleat non interest, Co collata est in expressum aut
f quemcumq, ejus nomine. Quod enim in U. V. æquè utile est æquè in
Conditionem deductum intelligitur th. 48. quamdiu vivit. g fingitur
enim ipse facere, fictio autem terminos habiles requirit.

78. Co quæ non relinquitur Διοτέλεσμα collata est in expressum tantum.
In ea enim utilitas, nisi quæ ipsam personam expressam contingat, intel-
ligi non potest.

79. h Qui facere potest, ut possit jam potest. Causa enim causæ est causa
causati, quare qui potentiâ est causa causæ, potentiâ est causa causati.

80. i Arbitrium in U. V. est aut expressi aut boni viri. U. V. enim
subsistit cujuslibet viri boni arbitrio.

81. Honoratus k est expressus, aut quicumq, ejus nomine l dum vivit.

C 2

Nam

c l. 41. §. 1. fid. lib. l. 20. §. 1. St. L. d si tamen Co in unum conjunctorum collata
est, & ei impleta intelligitur prodest cæteris l. 74. C. D. ne ei plus præstet fictio veritate,
alioqui enim haberet solus. e l. 51. l. 109. C. D. l. 104. §. 1. L. 1. pupillus parere potest si-
ne tut. aut. l. 26. C. J. l. 5. C. D. add. l. 11. aut. tut. §. 1. f. eod. (etsi enim ita potest fieri ne-
cessarius hæres th. 345. not. tamen & sic potest abstinere l. 1. 2 C. si min. ab hered.) Qui
in potestate est sine consensu habentis l. 5. §. 1. C. D. Obst. l. 25. C. J. Cujac. II. obs. 16. tol-
lit Non. Alb. Gent. I. lect. 5. distinguit inter Legatum & Institutionem, non malè.
Nam in Institutione, præfigitur tempus deliberandi, quod currit à diè impletæ Cnis
add. l. 1. pr. de j. delib. f uti dandi & faciendi aliquod opus. v. l. ult. C. J. l. 15. de Stat.
Hom. l. 39. §. f. St. L. l. un. §. 9. Cad. toll. l. 11. §. f. L. 3. l. 44. l. 55. C. D. l. 31. de solut. l. 13. l. de contr.
E com. stip. g nam morte deficit l. 31. l. 69. C. D. l. 48. V. O. h l. 174. de R. J. l. 3. bon.
poss. i in U. V. si Titius arbitratus fuerit Co, pro non adjecta est l. 46. §. 3. fid. lib. l. 75.
pr. L. 1. l. 7. §. 1. reb. d. l. 11. §. 7. L. 3. l. 14. l. 41. §. 2. fid. lib. quia est quasi viri boni l. 1. §. 1. L. 1.
U. V. autem valet cujuslibet viri boni arbitr. l. 43. L. 3. in contractibus, si Titius non
arbitraretur erit in subsidium boni viri l. 7. contr. Emt sed Justinianus statuit ut defice-
ret §. 1. f. Emt. Vend. l. ult. C. contr. Emt. l. 35. §. 1. Emt. D. eod l. 25. Locati. Sponsalia in
alterius arbitrium conferri possunt. e. super eo extr. C. A non obst. l. 54. §. 1. L. 3. quia illic
ipsi contrahentes conferunt. Si arbitrato Titii aliquid feceris l. ult. §. 1. C. com. de Leg.
d. l. 54. l. 11. §. L. 2. l. 6. l. 27. l. 28. C. D. l. 41. §. 4. l. 14. l. 46. §. 3. l. 17. fid. lib. tum demum, si
non arbitretur videtur adjectum B. V. arb. l. 16. C. D. k dari potest Tutori vel cura-
tori l. 13. C. D. l. 68. l. 95. §. 7. de Sol. non Dño l. 44. C. D. l. 38. §. 6. V. O. (excipe statu liberum
d. l. 44. §. 2.) non servo injusso d. l. §. 3. l. 94. C. D. adde huc l. 15. de Leg. præst. cont. tab. l. 4.
pr. C. D. l. Morte ejus deficit l. 31. 94. 104. l. 51. §. 1. l. 109. C. D. l. 23. §. 2. ad L. Aquil. non
obst. l. 54. §. 2. L. 1. ibi enim vivo Testatore mortuus est v. th. 356.

Nam quod ipse accipit, dum vivit donare cuilibet potest. Ejus enim versatur utilitas, d. 137.

82. m *Si Statu liberi honoratus est Dominus, aut presens aut ejus successores subintelliguntur.* Ipsa enim in abstracto n potestas Dominica in eum, honorata intelligitur, quæ transit ad successores.

83. o *Si Co est facti persona objectiva tantum est quæ expressa est.* nam quæ facti sunt in alium transferri non possunt.

84. *Co post tempus immemorabile non existit efficaciter.* Nulla enim Dispositio jure ipso gentium vim habet in infinitum; commodior autem sphaeræ activitatis terminus assignari non potest, quàm tempus immemorabile.

85. *Co in factum futurum collata, post Testamentum conditum quandoq; existit efficaciter.* Nam vel mortuo eo existit, de qua difficultas nulla est, vel vivo. p Sed cum ex post facto ubi constitit testamentum revocatum non esse, Testator statim post Testamentum conditum mortuus fingatur, q vi regulæ Catonianæ, etiam quæ vivo eo existit, mortuo eo existere intelligitur.

86. *Sciente r Testatore frustra existit ante testamentum.* Neque enim quod præteritum esse sciret concepisset ut futurum si de eo fuisset locutus.

87. *Ignorante s validè, seu efficaciter.* Factum enim voluit, quod si scivisset impletum purè dispositurus præsumitur.

88. t *Co quæ repeti non potest cum semel extitit quandoq; existit efficaciter.* Nam si ante Testamentum, dispositio pura est th. 334. Si post Testamentum, post mortem existere intelligitur, ergo efficaciter th. 85.

89. u *Co voluntatis ante apertas tabulas frustra existit th. 53.*

90. *Co cui persona Clis inest, in qua potest existere ipso momento mor-*

m l. 51. §. 4. l. 94. C. D. l. 3. §. 6. fid. lib. l. 22. St. L. n uti dignitati legatum dicimus
n transit ad successores Men. ch. 4. pres. 121. o l. 31. Solut. l. 44. pr. C. D. p l. 2. l. 10.
pr. l. 61. l. 91. l. 18. man. test. l. 7. C. de inst. & subst. (etiam potestativa, alioqui ibi Justinia-
nus nullam veterum dubitationem exploderet) v. tamen. th. 89. q testamenti &
mortis tempus fictione conjunguntur, & vel testamento immoto mors ad id retrotra-
bitur, ut hic, vel morte immotà testamentum ad eam protrahitur, ita quæ vivo testato-
re defecit ab initio videtur defecisse arg. l. 8. §. 7. C. J. utrumque ut maneat dispositio
p l. 9. l. 11. §. 1. l. 68. E. D. (l. 68. est quasi Co divortii contra l. 10. C. D.) l. 45. §. 2. Leg. 2 & repe-
renda est, vid. tamen th. 88. s l. 3. pr. adim. leg. l. 10. §. 1. l. 11. pr. C. D. l. 25. lib. & posth.
t l. 2. l. 11. l. 61. C. D. l. 7. C. Inst. & Subst. u l. 2. Th. 11. §. 1. l. 31. l. 104. C. D. l. 4.
l. Cond. inf. (Co in ipsum Testatorem collata est l. 10. C. J. l. 38. 91. C. D. l. 51. §. 1. H. J.
l. 99. V. O. l. 28. man. test.) Libertatis, etiam vivò Test. l. 39. §. 2. St. L. Potest, facilis
eam primum commodè potest implenda l. 23. §. 1. H. J. l. 29. C. D.

ris x vivo eo non deficit th. 162. si non potest jam vivo eo defecit, quia
y momentum mortis vitæ computatur.

91. z Co que nomine personæ Cui in alia existere potest in moriente
existere posse intelligitur. Nam dum vivit in alio esse potest th. 77. & 81.
dum moritur vivit.

92. a item que existit moriendo b

93. c Conditionis temporaria computatio incipit indubio à die perfe-
ctæ dispositionis, tum enim primum Cuius habet jus quæsitum th. 144.
tum primum igitur ei Co nocere vel prodesse incipit.

94. Dies adjectus Cui libertatis non intelligitur esse d quo, sed intra
quem existere debeat. per rationem th. 72.

95. e Plura disjuncta sunt unum incertum. Sunt enim: A aut B. unum
cum tantum verum est, idque incertum utrum sit A an B.

96. Plura connexa sunt unum individuum. Sunt enim A & B, si
A non erit etiam B non erit, & contra per d. 6 Erg. est individuum per
th. 100. si autem dividuum unum est th. 98. multo magis individuum.

96. f Connexio non presumitur. Nam neque ex verbis conjuncti-
bus sequitur, & est valde dura.

97. Si g plura (h unum) representant unum (plura) unum (plura)
sunt. Sint enim b. c. loco A. & A concurrat cum D ad E. Si ipsum A
concurrat habebit unum dimidium E. th. 106. si b. & c. cum D con-
currant singula tanquam unum habebunt duas tertias simul th. 106, id
est plusquam A quod representant, sed hoc absurdum est.

98. i Dividuum ante divisionem unum est. Nam dividuum constans

C 3

ex.

x l. 5. H. J. l. 28. C. J. y l. 18. §. 1. l. ult. man. test. l. 42. §. 1. M. C. Don. Gall. VI, 13. z l. 28
C. J. a l. 104. §. 6. f. L. 1. b uti cum Morieris (sc. Cuius) v l. 77. §. 3. 4. 10. L. 2. l. 4. §. 1.
l. 13. qu. d. l. c. l. 79. §. 3. C. D. (ex ea jus purum est, & transmittitur, licet dilatum, Obst.
l. 72. §. 5. C. D. talis est ad summum: Si non feceris §. 4. J. V. O. l. 65. §. 1. ad Treb.
l. 73. C. D.) &: cum debiturus, v. g. haeres morietur. l. 4. l. 13. l. 22. qu. d. l. O. l. 28.
C. J. l. 79. §. 1. l. 1. §. 2. C. D. l. 68. §. f. L. 1. l. 12. §. 1. L. 2. si legatarius prius moriatur,
non transmittit. Talis est ad summum: cum voluerit. Cum tertius morietur, si-
militer. l. 40. §. 2. C. D. c l. 46. C. D. junct. th. 245. d l. 41. §. 1. man. test. l. 41. §. 10.
fid. lib. add. l. 39. §. 3. St. L. alias non l. 49. C. D. e lib. 27. L. 2. l. 2. in d. add. l. 26. C. D.
sufficit unam disjunctarum existere l. 5. C. J. §. 11. J. de H. J. l. 78. §. 1. C. D. l. 6. C.
inst. subst. Plures disjuncti sunt re & Cne, si solum per utrumque non stat, concur-
runt. l. 23. 24. C. J. f l. 2. §. 1. C. J. l. 29. H. J. l. 13. §. 3. 6. man. test. §. 17. J. de Leg. l. 52.
l. 121. L. 1. l. 10. l. 29. §. f. L. 3. l. 33. l. 56. l. 81. pr. l. 13. §. 2. l. 31. §. 1. St. L. nisi exprimatur. l. 13.
§. 1. man. test. l. pen. C. Cond. inf. g ut l. 56. C. D. h l. 20. L. 2. arg. l. 1. §. 4. Stip. serv.
l. 44. §. 8. C. D. i l. 29. V. D.

ex partibus homogeneis esto a † a, id differt à pluribus a. a, illud enim præter partes habet †, signum unionis.

99. k Si dividuum pluribus applicandum est, dividitur seu fit actu plura. Nam cum a†a, applicanda ad C. D. sint homogenea d. 125. licet applicare pro lubitu, per th. 104. fit igitur a-C. a-D. ita sunt plura.

100. l Si pars eius sit nulla.

101. Plurium unum abiq² altero valere potest. Alioqui connexa essent, d. 6. connexa autem sunt unum. th. 96.

102. m Idem specie, seu Genus pluribus additum, est plura homogenea. Idem enim specie, puta. A continet plura numero a † a ea applicata ad B, C. erunt actu plura th. 99.

103. Si plura pluribus applicanda sunt neq² apparet quodnam cuius assignatum sit, in se invicem ducuntur. Sunt enim v. g. Titius A & Sempronius B. applicandi ad Stichum C. & gemmam D. (id est jure ad has res concurrant) cum multum intersit inter C. & D. neque etiam dictum sit, quod ad quem pertineat, per hyp. applicabuntur singula unius partis, ad omnia alterius partis. (Sic nempe: A-C † D. B-C † D. id est uterque habebit initio gemmam & Stichum, tota; concursu communia erunt th. 105. 107. & contra C-A † B. D-A † B.) id est in se invicem ducuntur.

104. Si plura sunt homogenea apparet quod cui sit assignatum, quia quod cui applices nihil interest.

105. Si unum pluribus applicandum est (id est si ea plura sunt re (unã) conjuncta) in singula ducitur, seu est omnium ab initio.

106. Concursu autem fiunt partes si dividuum est, n

107. Sin minus, sit commune, o

Nam si v. g. A sit res (uti 100. aut Stichus) plura autem sint B (Titius) C (Sempronius), atque A pertineat tum ad C (A-C) tum ad B. (A-B) si solum B applicetur totum A pertinebit ad C. quod est th. 105. Si concurrat, id est, simul applicetur C initio linea B A tendet ad totum, sed cum pervenit ad A partem tantum suam facit, quia idem efficit linea CA. Et accurate loquendo To A (Stichus vel 100. nummi), tum B (Titii), tum C (Sempronii), erit Stichus aut 100. sed Stichus ille particularis erit A dimidium, id est dimidii valoris ratione Stichi totalis. (Servus enim com-

munis

k ita Co vel Ctum collatum in plures l. 56. l. 45. §. 1. l. 46. C. D. l. 30. us. & usufr. l. 44. §. 8. C. D. l. 81. §. 1. L. 1. 1. §. 1. l. 112. §. 1. C. D. m l. 2. §. 1. C. 7. l. 6. §. 1. l. 33. §. 4. C. D. n ita si Co dandi in plures collata est qui partem implet, partem Cti accipit d. l. 56. seqq. l. 13. §. 2. l. 11. §. 1. man. test. o Co individua nihil tribuit ne quidem pro parte nisi tota existit. l. 11. §. 23. 24. L. 3. l. d. l. 23. 56. 112. C. D. d. l. 13. §. 2. l. 13. §. 2. St. L.

munis duorum servorum loco est per th. 97.) & 100. Titii erunt quidem 100. sed 100. dimidii nummi, seu 50. integri. Patet igitur in Sticho th. 107. in 100. nummis th. 106.

108. Tot autem sunt propositiones seu applicationes, quot sunt plura partis maxima. p Nam & tot propositiones seu applicationes sunt quot lineæ; & etsi unum pluribus applicandum sit, plures tamen sunt applicationes per th. 105.

109. q Si re conjuncti concurrunt diverso tempore, priore concurrente alter concursurus presumitur. Nam si unus totum auferret, aut certe sine cautione esset materiâ litium, quæ Legislatori præcavenda est.

110. r Si quod conjunctorum non concurrat, ipsum pro non scripto, propositio ejus falsa, seu dispositio nulla est. Id est in proposito casu, si C. non concurrat, nulla erit linea A-C.

111. Omne dividuum divisibile est. d. 125. † d. 128.

112. Omne indivisibile individuum, th. 111. conversione per contrapositionem.

113. s Continuum discretum est plura, nempe divisa intervallis E, per th. 99.

114. Si plures sunt Ciores plures sunt dispositiones d. 67.

115. t Si Cui th. 108.

116. Si plura Cta per th. 108.

117. Si plures sunt Cui & plura Cta in dispositione ratione verborum eadem, & suum cuiuslibet assignatum sit, una voce si sunt u. verbis conjuncti presumuntur substitui in eandem causam. Nam verbis conjuncti medii sunt inter re conjunctos & disjunctos verbis, igitur accrescit iis pars vacans quidem, ne ad verbis disjunctos deprimantur, sed cum suo onere, seu cum conditione, ne re conjunctis th. 105. æquiparentur.

118. x Si

p v. g. A. & B. ad C. D. E. tres sunt dispositiones. q Unde pendente Cne cohæredis unus totam hæreditatem non habet. A. Fab. d. 49. err. 10. nec Legatarius unus totum Legatum l. 54. §. 1. l. 30. C. D. l. 89. §. 2. L. 2. Usus fructum tamen unus interim totum habet, l. 6. §. 2. usufr. acer. r unus absque altero totam Cnem implere potest, & totum auferre l. 31. §. 1. St. L. l. 81. C. D. l. 89. §. 2. L. 2. (dummodo non eum dolose præveniat) neque alteri prodest. l. 13. pr. §. 2. manifest. l. 44. H. J. l. 6. C. cond. inf. Et si quis dimidia impleta dimidiam abstulit, residua Co & Ctum ei accrescit l. 54. §. 1. C. D. f. annua legata sunt plura l. 4. l. 11. ann. leg. l. 27. qu. m. usus. fr. am. l. 12. pr. l. 20. qu. d. l. c. l. 101. §. 4. C. D. l. 1. §. 16. (primum est purum reliqua Cta per th. 97.) ad L. F. t l. 44. §. 8. C. D. s etiam cohæredes, juxta placitum Justiniani l. un. §. 10. Cad. toll.

118 x Si plures Cnes intervallo eidem Cto adscripte sunt in Institutione, statu libero, & pia causa, disjuncte praesumuntur.

119. in y Legato & fideicommissio z una novissima.

120. a in Contractibus conjuncte.

121. Sine intervallo ubiq; sunt co junctae.

Nam ubi nullum intervallum est mutatio voluntatis non praesumitur huic th 121. De caetero inter plus vel minus favorabilia proportio servanda. Pluris autem est Co disjunctiva seu una incerta, quam una certa th. 163, & una certa quam plures conjunctae th. 164. Similiter Institutiones Legatis hinc th 118. Legata Contractibus, hinc th. 119. favorabiliora sunt. Accedit de Contractibus quod carent intervallo, quia jus singulare constituunt, huc th 120.

122 b Si res Clis (Cta) est species, Co (Ctum) est individua; si Quantitas c dividua. Illius enim partes heterogeneae sunt, hujus homogeneae.

123. Co (Ctum) continuata est dividua. Nam nisi partes essent homogeneae eadem non continuaretur.

124. Jussum d item. Nam vel factum expressum dividuum est, tum res est manifesta; vel individuum. Esto igitur: Titio & Sempronio fundum do lego, si hominem pinxerint. Si hoc Co est jussum, suppono Titium capitali morbo impeditum intra datum tempus nihil pingere posse, & Sempronium solum pingere. Sempronius totum hominem pinxit verè Titius itidem totum (neque enim causa est cur pedes potius quam caput eum pinxisse dicamus) fictione th. 51. Co igitur dividua est per d. 125.

125. Si plures sunt honorati, Dando enim singulis actu dividitur.

126. Casualis Co, non dividitur. nam ut Co dividatur oritur ex praesumptione, cum aliter Dispositio subsistere non posset, th 128. At cum Ctor Calualem adjecit Cnem totam rem reliquit arbitrio DEI d. 120, de cujus judiciis praesumendum non est.

127. St

x E levissima (jung. th. 35. 36.) in liberate l 35. l. 51. pr. 87. 88. C. D. l. 5. l. 1. l. 45. man. test. levissima autem prius existit, ita in Inst. l. 27. S. f. H. J. l. 17. c. 1, y l. 8. f. test. tut. (similiter in Tutelis ibi §. 2.) l. 16. V. P. S l. 12 §. ult. L. 1. l. 6. 17. adim leg. l. 51. 87. 89. C. D. l. 3. C. de Codicill. l. 19. C. fideic. z & per id data libertate l. 90. C. D. l. 5. m. n. test. a l. 45. man. test. v separatim, id est, disjunctim arg. l. 51. pr. C. D. b etiam fundus est dividuus l. 34 §. 15. L. 1. c pecunia in se dividua l. 23. C. D. fit individua, si deputata est ad sumtus Operis individui l. 112. §. 2. C. D. d l. 23. l. 24. C. D. putant ex l. 74. C. D. si plures conjuncti sint, eum cui æquitate tantum habeatur Co pro impleta, non habere jus accrescendi. Sed ita permovebitur quis ad jurandum v g aut cœlibem vitam, ut habeat jus accrescendi, l. 74. ita habet: Mulieri & Titio usus fructus si non nupserit mulier,

127. *Si Cuius est individuum.* e Nam Co dividua pro parte impleta
efficax est ad partem Cui, sed Cuius individuum est.

128. f *Si necesse non est dividi* Interpretatio enim in subsidium ad-
hibetur, ut Co dividatur cum tota existere non potest aut debet, quia
præsumitur Cui malle voluntatem suam pro parte quam in totum nul-
lam esse per th. 100.

129. *Si culpa est penes Cuius, multò magis si mora.* neque enim ut di-
vidatur in tali casu ex necessitate, sed voluntate Cui oritur. per th. 65. &
66. E. per th. 128.

130. *Co qua non relinquitur* $\delta\pi\omega\tau\acute{\epsilon}\lambda\epsilon\sigma\mu\alpha$ *individua est.* nam aut in mo-
tu solum vago consistit, tum statim ab initio impleta est; vel ad termi-
num, v. g. si Alexandriam ieris, pars autem viæ non est motus ad Ale-
xandriam.

131. *Co facti immediati est indivisibilis.* Factum enim immediatum
est, quod in solo motu membrorum consistit, v. g. si riseris, quia statim
cum coepta impleta est per d. 128.

132. g *Cnis cum ordine Co* *conjunctiva* (Disjunctiva) *pars perturbatè im-*
pleta non relevat. Tum enim etiam ordo in Cnem deductus est.

133. h *Si honorato nolenti partem offeras, et si repudiet dedisse non vide-*
ris, seu non relevat. per th. 128. & quia incommoda solutio particularis.

134. *Partes qua implent relevant.* nam si impleta parte Cnis, partem
fundi accepi, ad habendam reliquam partem pars impleta non repe-
titur.

D

143. *Si*

relictus est. Si mulier (lege non) nupsit quamdiu Titius $\text{\textcircled{E}}$ vivit $\text{\textcircled{E}}$ in eodem statu erit
(id est v. g. non deportatus) partem usus fructus habebit (quia Titius concurret) tantum e-
nim (non plus) beneficio legis mulieri concessum est quantum haberet si paruisset
(nam si Titio non prodesset ficta mulieris impletio, haberet mulier sola, $\text{\textcircled{E}}$ ita plus quam si
verè paruisset quod est abs) nec si Titius qui conditione defectus est (in rei veritate, et si
non effectu iuris) legatum repudiet, (nam si Co omnino defecisset non posset repudiare
l. 3. R. J.) ea res mulieri proderit (seu: incidemus in eam absurditatem, ut plus mulieri
prosit fictio quam veritas, quia et si paruisset repudiante Titio totum haberet,) e l. 23. C. D.
nisi in libertat. l. 4. §. 6. St. L. f th. 106. 107. 99. 100. l. 74. §. 1. acq. her. l. 23. l. 32. C. D. Cto
imminuto minuitur Co, seu onus l. 43. §. 9. l. 44. §. pen. l. 62. §. 1. C. D. l. 20. M. C. Don.
v. tamen d. l. 43. §. 3. add. l. 32. §. 4. ad L. F. l. 44. §. 9. C. D. l. 63. §. 12. ad Treb. & contra
si utrumque dividuum est l. 10. pr. ann. leg. g l. 44. §. 6. $\text{\textcircled{E}}$ ult. l. 56. C. D. h nisi
in statu libero l. 3. §. 6. l. 4. §. 6. St. L. Qui per errorem minus dedit reliquum potest
supplere l. 74. §. 1. acq. her. l. 23. C. D.

Atque hinc ipsos Terminos simplices Cnem ingredientes spectavimus.

Prohibuit me inopinatum quiddam nunc totum exequi. Quare de ipsa Dispositio-

ne quando nulla, Clis, pura intelligatur, restabit altera Disputatione,

si DEUS aspiraverit, speculari,

F I N I S.

JOH. STRAUCHIUS D.

GOTTFREDO GVILIELMO LEIBNUZIO

suo Affini Carissimo.

Binas à Te accepi literas, & alteras priores unà cum dissertatione tua elegantissima. Equidem ferè pudet ad illam tam diu tacuisse. Sanè possum quàm plurimas intermissi officii allegare causas, quas etiam probare Tibi non dubitem: sed malo hanc deprecari quàm purgare culpam. Nunc hoc ex animi mei sententia habe, in tua dissertatione nupera, an ingenii felicitatem magis, an scientiam & industriam laudarem, hæctenus me ambegisse. Certè videris viam, quam vulgò (præfiscini dicam) monstrare non solent, tute tibi reperisse, ad prudentiæ nostræ adyta, expeditam, præclaram, rectam; adeoque ire non quàm itur, sed quàm eundum. Quare conatus tuos valdè laudo, atque vellem abesse propius, quo proveherer etiam si possem liceret. Cæterum de Conditionibus Galganettum in bibliotheca publica Academiae Salanae vidi. Est & alius de hoc argumento in libris meis, Philibertus Brussellius, Consiliarius olim Karoli V, & Philippi Hisp. R. Lovanii editus, qui si non plenius certè elegantius scripsisse videtur. De methodo tua sanè non negem vel difficultate sua esse spetiosam, sed vereor ut in omni argumento tenere eam possis. Quod eò dictum velim, non ut de deterream sed ut excitem. Quod super est, vale, & in affectu erga me persevera. Brunsvigæ 6. Julii 1665.

ULB Halle
005 803 551

3

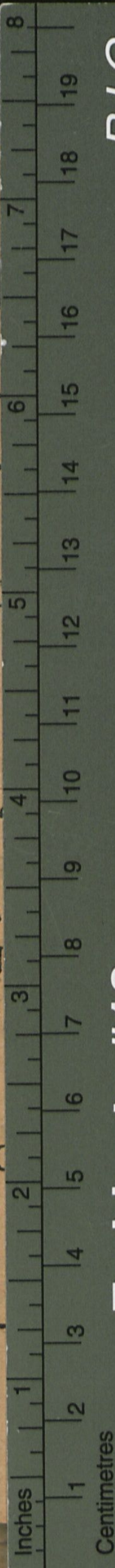
1017

B.I.G.

Farbkarte #13

Black 3/Color White Magenta Red Yellow Green Cyan Blue

G. 14 num. 17 a

RIDICA 1665, 13

NIBUS

Jcto-

atq; Ex-

ÆO LE-

DÖRFFERO,
mo Patrono ac
ando.

IS LEIBNU-

XV.

G A D.

